

EL 2021-2027 siseturvalisuspoliitika fondide seirekomisjoni e-posti teel otsuse
vastuvõtmise protokoll

PROTOKOLL nr 8

Elektroniline menetlus

DELTA 15.08.2025 nr 14-13.2/109-1

Otsuse langetamise aeg 29.07-13.08.2025. a

Juhatas: Krista Aas

Protokollis Piret Loorand

Osalesid: EL 2021–2027 siseturvalisuspoliitika fondide seirekomisjoni hääleõigusega liikmed (vt tabel nr 1)

Euroopa Komisjoni esindajad: 1. Andrea Giannetto

Vaatlejad: 1. Olari Koppel, Õiguskantsleri Kantslei
2. Aivi Kuivonen, Siseministeeriumi välivahendite osakonna nõunik
3. Ave Osman, Siseministeeriumi välivahendite osakonna nõunik
4. Martin Eber, Siseministeeriumi välivahendite osakonna nõunik
5. Ülle Leht, Siseministeeriumi välivahendite osakonna nõunik

E-posti teel otsuse vastuvõtmise päevakord:

1. Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi (AMIF), Sisejulgeolekufondi (ISF) ja Piirihalduse ja viisapoliitika rahastu (BMVI) rakenduskavade muudatuste heakskiitmine
2. Õiguskantsleri Kantsleile tehtud päringu vastus ning korraldusasutuse selgitused
3. Otsused

OTSUSTUSPROTSESS:

1. Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi (AMIF), Sisejulgeolekufondi (ISF) ja Piirihalduse ja viisapoliitika rahastu (BMVI) rakenduskavade muudatuste heakskiitmine

EL määruse 2021/1060 artikli 40 lõike 2 punkti d kohaselt esitas seirekomisjoni esimees Krista Aas 29.07.2025 e-posti teel seirekomisjonile heakskiitmiseks Euroopa Liidu perioodi 2021-2027 Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondist (AMIF), Sisejulgeolekufondist (ISF) ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastust (BMVI) (edaspidi koos: fondide) toetatavate rakenduskavade muudatused.

Muudatuste põhjused:

- Euroopa Komisjon eraldas Eestile täiendavad vahendid ELi varjupaiga- ja rändehalduse reformiga seotud tegevusteks, mis planeeritakse AMIF ja BMVI rakenduskavadesse;
- vaheülevaatuse (*mid-term review*) tulemusena said lisavahendeid BMVI ja ISF rakenduskavad;

- tänu Schengeni alaga liitunud kolmandate riikide sissemaksetele BMVIsse suurendati kõikide liikmesriikide eraldist;
- muud rakendamise käigus selgunud muudatusvajadused (näiteks näitajate sihttasemetes).

Seletuskirjad ja täiendatud rakenduskavad (sh koos jälgitavate muudatustega) saadeti seirekomisjonile e-kirjaga ning on lisatud protokoll juurde, samuti olid dokumendid paralleelselt kättesaadavad eelnõude infosüsteemist. Seirekomisjonilt heakskiidu saanud rakenduskavad esitab Siseministeerium Vabariigi Valitsusele heakskiitmiseks ning seejärel Euroopa Komisjonile kinnitamiseks.

2. Õiguskantsleri Kantsleile tehtud päringu vastus ning korraldusasutuse selgitused

Seirekomisjoni liikmeid informeeriti, et vastavalt seirekomisjoni töökorra punktile 5.1. tegi Siseministeerium **Õiguskantsleri Kantsleile** 21. juulil 2025. a päringu, et täpsustada, kas õiguskantslerile on esitatud kaebusi põhiõiguste (sh Euroopa Liidu põhiõiguste harta ja ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioon) rikkumiste kohta EL siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade 2021–2027 alusel antud toetuse rakendamisel. Vastavalt 25. juuli 2025. a vastuskirjale ei ole Õiguskantsleri Kantsleile kaebusi esitatud ja põhiõigused on fondide rakendamisel kaitstud. Kirjas osundati aga 2025. a aprillis õiguskantsleri poolt Põhja prefektuuri korrakaitsebüroo kinnipidamiskeskuse kontrollkäigu käigus tehtud [tähelepanekutele](#) ja toodi välja, et õiguskantsler ei saa välistada mõne tähelepaneku seoseid fondidest rahastatud tegevusega.

Korraldusasutus selgitab:

- BMVI ja ISFi rakenduskavadest rahastatud tegevustel puudub õiguskantsleri kontrollkäigu kokkuvõttes esitatud tähelepanekutega seos.
- AMIFist rahastatakse kinnipidamiskeskuses tugiteenuseid rahvusvahelise kaitse taotlejatele ja tagasisaadetavatele (ka: väljasaadetavatele). Tegevuste eesmärk on tagada menetluse ajaks sihtrühma põhiõigused kinnipidamiskeskuses. Tegevuste hulka kuuluvad vaba aja veetmise võimaluste avardamine, huvitegevuse toetamine, selleks vastava tehnika soetamine, keeleõpe jms. Loetletud tegevuste hulgas on võimalik rahastada ka õiguskantsleri kontrollkäigu kokkuvõttes toodud vaimse tervise tugiisiku teenust, mis toetab sihtgrupi toimetulekut.
- Perioodi 2021–2027 AMIFI rakenduskavaga eraldatud vahenditest ei rahastata tervishoiuteenuseid, mis õiguskantsleri kontrollkäigul enim tähelepanu pälvisid. Alates 1. juulist 2024. a rahastatakse tervishoiuteenuste korraldamise seaduse § 52 lõigete 3² ja 3³ kohaselt väljasaadetava ja kinnipeetud rahvusvahelise kaitse taotleja tervisekontrolli ja neile tervishoiuteenuste osutamist riigieelarvest Tervisekassa kaudu.
- Kontrollkäigu kokkuvõttes esitas õiguskantsler ettepaneku, et kui kasutatud suhtluskeeltest ja/või tõlkeprogrammidest ei piisa omavahelises vestluses erialakeele mõistmiseks, tuleb tervishoiutöötaja vastuvõtul tagada sihtgrupile professionaalne tõlketeenus. AMIFist rahastatakse juba praegu nii tagasisaadetavatele kui kinni peetud rahvusvahelise kaitse taotlejatele tõlketeenuse pakkumist. Seda võimaldatakse sihtrühmale nii ametnikega kui ka meditsiinipersonali ning psühholoogiga suhtlemisel, tõlketeenuse pakkumisel tuleb arvestada sihtrühma eripära ja vajadustega, sh tagada kõigi ligipääs (nt vajadusel viipekeele tõlge, kirjeldustõlge, kirjutustõlge jm). SiM kui korraldusasutus saadab PPA-le kui AMIFist toetuse saajale meeldetuletuse arvestada õiguskantsleri

kontrollkäigu kokkuvõttes toodud tähelepanekuga ja täita projektides seatud eesmärgid ettenähtud ulatuses tõlketeenuse kasutamiseks.

Seirekomisjoni liikmetel paluti kiita heaks rakenduskavade muudatused ning võtta teadmiseks korraldusasutuse selgitused 2025. a õiguskantsleri kontrollkäigu kokkuvõttes välja toodud tähelepanekute kohta. Vastuseid oodati 2 nädala jooksul, hiljemalt 13. augustiks 2025. Nimetatud tähtjaks laekusid seirekomisjoni hääleõigusega liikmetelt vastused järgmiselt:

Tabel nr. 1

Jrk nr	Asutus	Ametikoht	Nimi	Vastus
1.	Haridus- ja Teadusministeerium	keelepoliitika osakonna peaekspert	Kaili Siimsen	Palus täiendavat selgitust ja seejärel kooskõlastas 11.08.25
2.	Justiitsministeerium	kriminaalpoliitika analüüsitalituse juhataja	Laidi Surva	kooskõlastas 01.08.2025
3.	Kaitseministeerium	kaitse-eelarve osakonna juhataja	Marika Tuusis	kooskõlastas vaikimisi
4.	Kliimaministeerium	finantsosakonna juhataja	Tanel Ross	kooskõlastas vaikimisi
5.	Kultuuriministeerium	kultuurilise mitmekesisuse asekanter	Eda Silberg	kooskõlastas 13.08.25
6.	Majandus- ja Kommunikatsiooni- ministeerium	strateegiaosakonna välisvahendite valdkonnajuht	Rando Härginen	kooskõlastas vaikimisi
7.	Rahandusministeerium	riigieelarve osakonna välisvahendite talituse nõunik	Juhan Anupõld	Kooskõlastas vaikimisi
8.	Rahandusministeerium	riigieelarve osakonna strateegia talituse nõunik	Marju Saar	Kooskõlastas vaikimisi
9.	Riigikantselei	strateegiabüroo nõunik	Birgit Lütis-Jakobs	Kooskõlastas vaikimisi
10.	Siseministeerium	varade asekanter	Krista Aas	kooskõlastas vaikimisi
11.	Siseministeerium	välisvahendite osakonna juhataja	Tairi Pallas	kooskõlastas vaikimisi
12.	Sotsiaalministeerium	sotsiaalala asekanterlari vastutusvaldkond, toimepidevuse juht	Tea Varrak	Kooskõlastas 12.08.25
13.	Välisministeerium	konsulaarosakonna peadirektor	Tiina Nirk	kooskõlastas vaikimisi
14.	Eesti Kaubandus- Tööstuskoda	poliitikakujundamise ja õigusosakonna juhataja	Marko Udras	kooskõlastas vaikimisi
15.	Eesti Keskkonnaühenduste Koda	koordinaator	Maia-Liisa Anton	kooskõlastas vaikimisi
16.	Eesti Linnade ja Valdade Liit	nõunik	Toomas Johanson	kooskõlastas 06.08.25
17.	Eesti Puuetega Inimeste Koda	juhatuse esimees	Meelis Joost	kooskõlastas vaikimisi
18.	Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik	asetäitja-nõunik	Merli Kaus	kooskõlastas vaikimisi
19.	Vabariiklaste Liit	juhatuse liige	Triin Toomesaar	kooskõlastas vaikimisi

Ülevaade e-posti teel laekunud seirekomisjoni liikmete vastustest/kommentaaridest:

Kaili Siimsen Haridus- ja Teadusministeeriumist küsis täiendavalt AMIF rakenduskava muudatuste kohta, mis puudutasid laste ja noortega seotud tegevuste sihtrühma ning kättesaadavust: kas toetus on mõeldud just nende laste toetamiseks, kes viibivad majutuskeskustes, või on võimalik AMIFi vahendeid kasutada ka kohaliku omavalitsuse territooriumil elavate laste ja perede toetamiseks, näiteks kui laps juba õpib üldhariduskoolis?

Kaili Siimsen palus selgitada:

- Kas keeleõpe ja huvitegevused on mõeldud ainult esmaseks kohanemiseks majutuskeskuses, või võib neid pakkuda ka jätkuteenusena juba kohalikes omavalitsustes (KOV) elavatele peredele?
- Milline on sihtrühma definitsioon laste ja noorte osas – kas tegevused on mõeldud ka lasteaiaaalistele, mitte ainult saatjata alaealistele?

Korraldusasutus selgitab:

- AMIFi rakenduskava tegevused on suunatud määruses (EL) nr 2021/1147 (edaspidi: AMIFi määrus) sätestatud erieesmärkide saavutamiseks vastavalt rakendusmeetmetele (määruse II lisa) ja toetuse kohaldamisalale (määruse III lisa). Seega on päringu kontekstis sihtrühmaks varjupaigataotlejatele ja rahvusvahelise kaitse (ning ajutise kaitse) saanutele suunatud kohanemise või lõimumisega seotud tegevused. AMIFi määrus ei defineeri sihtrühma „lapsed ja noored“. Samas defineerib AMIFi määrus sihtrühma „saatjata alaealine“, mis on seostatud direktiivi 2011/95/EL artikli 2 p 1 määratletud definitsiooniga: „alaealine, kes saabub liikmesriigi territooriumile ilma asjaomase liikmesriigi õiguse või tava kohaselt tema eest vastutava täisealise isikuta seni, kuni selline isik ei ole teda tegelikult oma hoole alla võtnud; sealhulgas alaealine, kes on üksi jäetud pärast liikmesriigi territooriumile saabumist“. Direktiivi 2011/95/EL vastav säte on üle võetud välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse §-is 6.
- AMIFi rakenduskava ja sellest toetatavate meetmete loetelu on koostatud võimalikult laia sõnastusega, et rakendamise käigus vajalikke tegevusi ellu viia. AMIFi rakenduskava kohaselt on eelarveperioodi 2021–2027 vahendid suunatud eelmistel eelarveperioodidel alustatud keeleliste ja kultuuriliste lõimumis- ja kohanemismeetmetega jätkamisele ning uute saabumisjärgsete meetmete toetamisele, et tagada kolmandate riikide kodanike esmane kohanemine ja toetada toimetulemist uues elukeskkonnas, et nad saaksid iseseisvalt osaleda haridus-, töö- ja ühiskonnaelus. Rakenduskava rõhutab, et AMIFist toetatakse eelkõige esmast kohanemist abistavaid tegevusi ning Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) täiendab AMIFi toetust pikemaajaliste integratsioonimeetmetega eri valdkondades: formaalne ja mitteformaalne haridussüsteem, keeleõpe, tööhõive ja tööturg, sotsiaalse kaasatuse toetamise meetmed jne.
- Spetsiifiliselt kohalikes omavalitsustes elavate perede laste keeleõppe ja huvitegevuste toetamist AMIFi rakenduskava ei käsitle.
- AMIFist toetatud keeleõpe on suunatud kõigile rahvusvahelise kaitse taotlejatele ja saajatele olenemata nende elukohast. Rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskuses pakutavaid tugiteenuseid (sh keeleõpet) toetatakse AMIFi meetme 1.2. „Sotsiaalvaldkonnas kolmandate riikide kodanike, sh rahvusvahelise kaitse taotlejate ja kaitse saanute vastuvõtutingimuste tõhustamine“ raames, kus tegevuste elluviija on Sotsiaalkindlustusamet koos partneritega (Hoolekandeteenused AS ning

Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus). Rahvusvahelise kaitse saajatele pakutavaid teenuseid toetatakse meetme 2.2. „Integratsioonimeetmete tõhustamine kolmandate riikide kodanike sotsiaalseks ja majanduslikuks kaasamiseks ning aktiivseks osalemiseks vastuvõtvast ühiskonnas“ raames, kus tegevuse elluviija on Integratsiooni Sihtasutus. Keeleõpet rahastatakse ka ESF+ kohanemisprogrammi sekkumise toel. EL varjupaiga- ja rändereformi elluviimiseks Eestile eraldatud erimeetme vahenditega tõhustatakse keeleõppe ja kohanemisprogrammi pakkumist eelkõige rahvusvahelise kaitse taotlejatele.

Teised seirekomisjoni liikmed, asendusliikmed või volitatud isikud e-posti teel otsuse vastuvõtmise protseduuri tähtaja jooksul küsimusi ei esitanud, arvamusi ei avaldanud ega taandanud ennast ka huvide konflikti tõttu. Seirekomisjoni liikmete puhul, kes ei vastanud e-posti teel ettenähtud tähtajaks seirekomisjoni sekretariaadile, loeti mittevastamine nõusolekuks vastavalt seirekomisjoni töökorra punktile 9.5.

Seega loetakse vastavalt seirekomisjoni töökorra punktile 9.6. otsus vastu võetuks.

3. Otsused

Kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artikli 40 lõike 2 punktiga d) ning 25. oktoobril 2022. a kinnitatud Euroopa Liidu siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade seirekomisjoni töökorra punktiga 1.2.2.4:

1. kiita heaks
 - a. EL piirihalduse ja viisapoliitika rahastu (BMVI) rakenduskava 2021–2027 muudatus;
 - b. EL Sisejulgeolekufondi (ISF) rakenduskava 2021–2027 muudatus;
 - c. EL Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi (AMIF) rakenduskava 2021–2027 muudatus.
2. Võtta teadmiseks korraldusasutuse selgitused 2025. a õiguskantsleri kontrollkäigu kokkuvõttes välja toodud tähelepanekute kohta.

Allkirjastatud digitaalselt

Tairi Pallas
koosoleku juhataja
seirekomisjoni töökorra p 2.4. alusel

Lisad:

1. AMIF rakenduskava 2021-2027 versioon 2.0
2. AMIF rakenduskava 2021-2027 versioon 2.0_track
3. AMIF VV protokollilise otsuse eelnõu seletuskiri
4. BMVI rakenduskava 2021-2027 versioon 5.0
5. BMVI rakenduskava 2021-2027 versioon 5.0_track
6. BMVI VV protokollilise otsuse eelnõu seletuskiri
7. ISF rakenduskava 2021-2027 versioon 3.0
8. ISF rakenduskava 2021-2027 versioon 3.0_track
9. ISF VV protokollilise otsuse eelnõu seletuskiri